

نقش آفرینی معماری فضای عمومی در بهبود تعاملات اجتماعی در ایران (نمونه موردی شهر مشهد)

مجتبی هاشم زهی^{۱*}، احمد ترکمان^۲

۱- پژوهشگر دوره ی دکتری معماری، دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد، بوشهر، ایران

Mojtabahashemzehi@yahoo.com

۲-استادیار، دکتری معماری، عضو هیات علمی، گروه معماری، دانشگاه آزاد، مرودشت، ایران

چکیده:

فضای عمومی، بستر ساز هویت های جمعی و حریمی است که همه ساکنین بتوانند در این محدوده به تعاملات اجتماعی بپردازند. همچنین مکان هایی برای گفت و گو و هم اندیشی و ضرورتی اساسی در برنامه های توسعه شهری فراهم می آورد. به عبارتی این عرصه تجلی گاه فعالیت های شهری است. در فضاهای عمومی با توجه به شرایط فرهنگی و موقعیت های اجتماعی پدیدار شده، مردم برای سکنی گزیدن، گرایش به مکان هایی دارند که از امتیازات اجتماعی بالاتری برخوردار باشند و موجب ارزش گذاری مکانی به بعضی از فضاها می شوند. در این میان شهروندان به عنوان فعالان عرصه عمومی و کاربران فضای شهری در این بستر به تعامل و کنش مشغولند. یکی از مهمترین وظایف و مسئولیت های معماری حفظ، ساماندهی و ایجاد فضاهای عمومی و افزایش تعاملات اجتماعی و همبستگی انسانها است. امروزه در اغلب فضاهای عمومی با کاهش روابط و مشارکت اجتماعی ساکنان و کاهش حضورپذیری انسان در فضاهای شهری روبرو هستیم. روش تحقیق بصورت پیمایشی است و گردآوری اطلاعات و جمع آوری پرسش نامه از جامعه آماری شامل ۱۰۰ نفر از مصاحبه و پرسش نامه می باشد. پس از گردآوری اطلاعات و جمع آوری پرسش نامه از جامعه آماری شامل ۱۰۰ نفر از بازدیدکنندگان تصادفی از فضاهای عمومی شهر مشهد بود انجام شد. پاسخ دهندگان از اقصاء مختلف شهر مشهد می باشند. تجزیه و تحلیل داده ها توسط SPSS انجام شد. تحقیق بر اساس این پرسش "چه عواملی باعث بهبود تعاملات اجتماعی در فضای عمومی میشود" فرضیه زیر را مورد تحلیل قرار می دهد: "عوامل اجتماعی، محیطی، کالبدی و اقلیمی در تعاملات اجتماعی فضا های عمومی مؤثرند" ماهیت تحقیق بنیادی است. با در نظر گرفتن تاثیر عوامل ذکر شده بر طراحی معماری فضاهای عمومی از طریق جمع آوری اطلاعات به وسیله پرسشنامه ها و امتیازدهی آن به بررسی نتایج و تحلیل آنها پرداخته شد. تحلیل ها نشان داد عوامل اقلیمی، محیطی، اجتماعی و کالبدی تاثیر زیادی بر تعاملات اجتماعی و فضاهای عمومی دارند. توجه به این عوامل در طراحی فضاهای عمومی شهر مشهد باعث افزایش کیفیت این فضا می گردد.

واژه های کلیدی: معماری، فضای عمومی، تعاملات اجتماعی، مشهد